

למעונות אחרים וחלק נשלח לבתיהם בניגוד לצווי בית המשפט. המשרד הודיע לביקורת, כי בינואר 1986 נפתח האגף מחדש.

לדעת הביקורת על המעון למלא אחר כל ההוראות והנהלים של השירות למפגן ושל היחידה למינהל ומשק שבמשרד, כרי שמלבד הטיפול של צוות המעון, יישמרו גם זכויותיהם של החוסים.

ממצאי מעקב

פיקוח על הפעלת מעליות ודודי קיטור

דו"ח שנתי 34, עמ' 366

הביקורת בנושא הפיקוח על הפעלת מעליות ודודי קיטור נערכה בחודשים נובמבר 1982 – פברואר 1983 ופורסמה בדו"ח שנתי 34, עמ' 366.

הביקורת שפורסמה התייחסה בעיקר לנושאים אלה: היעדר רישוי למתקני מעליות ונותני שירות; היעדר תקן ישראלי מחייב למעליות; היעדר פיקוח על תקינות מעליות; היעדר פיקוח על תקינות דודי קיטור; הסמכת בודקים למעליות ולדודי קיטור, והפעלת פיקוח על עבודתם.

בנובמבר 1985 ערך משרד מבקר המדינה מעקב במחלקה לפיקוח על העבודה (להלן – המחלקה) שבמשרד העבודה והרווחה (להלן – המשרד), שתכליתו לבדוק באיזו מידה תוקנו הליקויים שהועלו בדו"ח מבקר המדינה.

אלה ממצאי המעקב:

מעליות

1. בסוף שנת 1984 הכינה היחידה לתכנון לימודים של האגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית של המשרד (להלן – האגף) תכנית לימודים להכשרת נותני שירות למעליות (להלן – מעליתנים) ברמות השונות, זאת כדי לאפשר מתן תעודות מעליתן, כפי שנקבע בצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (התקנת מעליות ונותני שירות למעליות), התשמ"א-1984. בפועל טרם נערכו קורסים והשתלמויות כלשהם.
2. ביוני 1984 החליטו מנהל האגף ומפקח עבודה ראשי, כי נותני שירות בענף המעליות, שעבדו שש שנים לפחות וברשותם תעודת חשמלאי, יקבלו רישיונות לתת שירות כמעליתנים. המשרד טרם הביא לידיעת נותני השירות האמורים את ההחלטה הזאת. על פי הקריטריון האמור הוצאו עד כה רישיונות בודדים בלבד.
3. החל בחודש מארס 1984 קיים תקן רשמי למעליות; במאי 1985 תוקן צו התקנים (איסור ייצור מצרכים), התשמ"ב-1981, באופן שהוספו לפריטים המופיעים בתוספת לצו, גם מעליות; על פי התיקון האמור חל איסור, החל ב-1.5.86, לייצר מעליות שלא על פי התקן הרשמי שנקבע למעליות, כאמור לעיל.
4. המעקב העלה, שבתיקי המעליות המנוהלים במשרדים האזוריים בתל אביב, חיפה והצפון, ושנבדקו בעת הביקורת בשנת 1983, לא נמצאו דו"חות על בדיקת המעליות כנדרש.
5. כדי לאפשר פיקוח מסודר ועקבי יותר על ההפעלה והתקינות של המעליות, הועלו עוד ב-1980 כל הנתונים שבתיקי המעליות באזור חיפה והצפון על קובץ מחשב.

המעקב העלה, שבאזורי חיפה והצפון, עדיין אין נעזרים בשירותי המחשב לצורך ניהול הפיקוח על הפעלת המעליות. הוסבר למשרד מבקר המדינה, שהשימוש במחשב הופסק, מאחר שהרשימות שהופקו באמצעותו היו שגויות ולא ניתן היה להסתמך עליהן; באיזור תל אביב הופסק השימוש בנתוני המחשב מאותה סיבה.

6. בארץ פועלות כ-7,500 מעליות שאין בהן דלת פנימית בתא המעלית ולהפעלתן ניתן פטור מיוחד בידי מפקח עבודה ראשי. הביקורת שנערכה ב-1983 העלתה, כי בשל התאונות שאירעו בעבר במעליות מסוג זה, ובהן נפגעו בעיקר ילדים, מינה מפקח עבודה ראשי ועדה, והטיל עליה להגיש המלצות בנדון. מדו"ח הוועדה עלה, שניתן להתקין דלת פנימית בתא המעלית בכ-3,000 מעליות בלבד.

המעקב העלה, כי עדיין לא נעשתה כל פעולה בעניין זה; בתשובתו מינואר 1986 ציין המשרד כי התקנת דלת פנימית כרוכה בהוצאה של כ-2,500\$ למעלית, ולדעת המשרד אין הציבור יכול לעמוד בהוצאה זו, כיוון שרבים מציבור זה הינם קשישים ובעלי הכנסות נמוכות. מסיבה זו, אין המשרד מתקין או מעוניין להתקין תקנות מחייבות בנדון.

לדעת הביקורת, על המשרד לבחון מחדש וביסודיות, את ההיבטים הבטיחותיים, הכלכליים והחוקיים של נושא זה, לרבות בחינת האפשרות של התקנת אמצעים אחרים שיקטינו את הסכנה בשימוש במעליות אלה.

7. טרם הוקמה ועדה מקצועית מיוחדת לטיפול בבקשות להארכת פטורים, שניתנו למעליות ישנות שהותקנו לפני שנת 1946 - מהתקני בטיחות חדישים. כמו כן טרם נעשתה פעולה כלשהי כדי לקבוע את מספר המעליות הישנות הפועלות בארץ ולבדוק באיזו מידה יש לחייבם בהתקנת התקני בטיחות נוספים.

דודי קיטור

1. ממועד קיום הביקורת ועד לסוף ינואר 1986 אירעו בארץ שתי תאונות קטלניות מהתפוצצות דוד קיטור ובהן נהרגו שלושה עובדים.

2. הפיקוח על דודי קיטור באיזור תל אביב ובאיזור המרכז עדיין אינו שיטתי, עקב העדר מפקח מיוחד לנושא זה כדרוש.

3. טרם הותקנו תקנות בעניין עריכת בדיקות הידראוליות, לגילוי שחיקה בדודי קיטור, במקומות שאינם גלויים לעין, וכן כדי לבדוק את עמידותם בתנאי לחץ לאחר שבוצעו בהם עבודות ריתוך.

בתשובתו מינואר 1986, כשלוש שנים לאחר הביקורת הקודמת, הודיע המשרד, שהוא מכין תוספת לתקנות לביצוע בדיקות הידרו-סטטיות בכלי לחץ.

בודקים מוסמכים

1. חוק החשמל, התשי"ט-1959 קובע, בין היתר, כי לא יעסוק אדם בביצוע עבודות חשמל, לרבות עריכת בדיקות, אלא אם יש בידו רשיון מתאים המתיר לו זאת, ובהתאם לתנאי הרשיון. המחלקה טרם נקטה אמצעים כלשהם לחייב בודקים, שהוסמכו בידי מפקח עבודה ראשי לבדוק מעליות, לקבל רשיון לעסוק בעבודות חשמל אף על פי שהם בודקים גם את מערכות החשמל במעליות.

2. רוב הבודקים המוסמכים עדיין אינם מגישים בצורה סדירה דיווחים שנתיים על הבדיקות שביצעו.

בתשובתו מינואר 1986 הודיע המשרד, שבעקבות המעקב ניתנה הוראה לכל הבודקים המוסמכים להקפיד על הגשת דו"ח שנתי כנדרש.